

MONSANTO & BAYER: Η ΤΡΟΦΗ & Η ΓΕΩΡΓΙΑ ΜΟΛΙΣ ΠΗΡΑΝ ΤΟΝ ΚΑΤΗΦΟΡΟ (του Colin Todhunter)

Πρόσφατα έγινε γνωστή η εξαγορά της Monsanto από την Bayer με προσφορά 66 δις δολαρίων. Η νέα εταιρία θα ελέγχει πάνω από το 25% της παγκόσμιας προμήθειας εμπορικών σπόρων και φυτοφαρμάκων.

Η Bayer είναι η δεύτερη μεγαλύτερη εταιρεία αγροχημικών

μετα τη Syngenta, ενώ η Monsanto έχει την πρωτιά στο εμπόριο σπόρων. Η Monsanto κατείχε το 26% της αγοράς όλων των σπόρων που πουλήθηκαν το 2011. Η Bayer (κατά κύριο λόγο φαρμακευτική εταιρεία) πουλά το 17% των αγροχημικών παγκοσμίως και έχει έναν σχετικά μικρό τομέα για σπόρους. Αν οι αρχές ανταγωνισμού περάσουν τη συμφωνία, η νέα εταιρεία θα είναι παγκοσμίως πρώτη στην αγορά σπόρων και αγροχημικών.

Η συμφωνία σηματοδοτεί μια τάση ενοποίησης στη βιομηχανία, με την Dow και την DuPont να συμφωνούν σε συγχώνευση, και τον γίγαντα των φυτοφαρμάκων και σπόρων Syngenta να συγχωνεύεται με την ChemChina. Οι συγχωνεύσεις θα σημαίνουν ότι τρεις εταιρείες θα κυριαρχήσουν τον εμπορικό τομέα σπόρων και αγροχημικών αντί για έξι: Syngenta, Bayer, BASF, Dow, Monsanto, DuPont. Πριν τις συγχωνεύσεις αυτές οι έξι φίρμες ήλεγχαν το 60% του εμπορίου σπόρων και πάνω από το 75% των αγροχημικών.

Αυτό ενεργοποίησε συναγερμό, με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παγώνει προσωρινά την έγκρισή της για τη συμφωνία μεταξύ Dow και DuPont, και τη Δικαστική επιτροπή της Γερουσίας στις ΗΠΑ

να συγκαλεί ακροαματικές διαδικασίες σχετικά με την συμφωνία, λόγω ανησυχιών που εγείρει η συγχώνευση, που οδήγησε σε αθξημένες τιμές των σπόρων και των φυτοφαρμάκων.

Παρ' όλη τη ρητορική που ακούγεται συχνά περί αγοράς και μεγάλων εταιρειών που προσφέρουν περισσότερες επιλογές στους αγρότες και τους καταναλωτές, τα στοιχεία δείχνουν περιορισμό των επιλογών και εξόντωση των ανταγωνιστών. Με το πέρασμα του χρόνου η Monsanto για παράδειγμα εξαγόρασε δεκάδες ανταγωνιστών της για να γίνει ο μεγαλύτερος προμηθευτής γενετικά τροποποιημένων σπόρων, με τις τιμές των σπόρων να αυξάνουν δραματικά. Οι συγχωνεύσεις και το μονοπώλιο σε οποιονδήποτε τομέα θα πρέπει να ανησυχεί τους πάντες. Αλλά το γεγονός ότι οι τεράστιες αγροβιομηχανίες – κοινοπραξίες ειδικεύονται σε ένα παγκόσμιο, βιομηχανοποιημένο μοντέλο γεωργίας, χημικά εντατικοποιημένο, που επηρεάζει αρνητικά το καθετί που τρώμε, αυτό θα πρέπει να μας ανησυχεί πολύ όλους μας. Θέλουμε τελικά αυτό το σύστημα να εντατικοποιηθεί ακόμα περισσότερο μόνο και μόνο επειδή εξαρτώνται από αυτό τα επιχειρηματικά τους σχέδια;

Οι αγρότες εξαρτώνται ολοένα και περισσότερο από τους πατενταρισμένους εταιρικούς σπόρους, είτε αυτοί είναι υβρίδια είτε μεταλλαγμένοι, και από τα αγροχημικά που είναι σχεδιασμένα να χρησιμοποιούνται με αυτούς τους σπόρους. Τα γενετικά χαρακτηριστικά των σπόρων της Monsanto έχουν εξαπλωθεί στο 80% του καλαμποκιού και στο 90% της σόγιας που καλλιεργούνται στις ΗΠΑ. Δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι στις ΗΠΑ οι άνθρωποι καταναλώνουν κυρίως τρόφιμα που βασίζονται στο καλαμπόκι, έχουν λιγότερη ποικιλία στη διατροφή τους απ' ό,τι παλιά, η τωρινή τους δίαιτα έχει περισσότερες θερμίδες και λιγότερα θρεπτικά στοιχεία. Η αμερικανική δίαιτα παχυσαρκίας και οι γεωργικές πρακτικές που την υποστηρίζουν, γίνεται παγκόσμιο φαινόμενο.

Αλλά εξ ορισμού το καπιταλιστικό οικονομικό μοντέλο που συνοδεύει την εταιρική γεωργία απαιτεί επέκταση, επικράτηση στις αγορές και αύξηση του κέρδους. Και πρέπει να γίνει

αποδεκτό ότι φέρνει προνόμια στους αγρότες εκείνους που παραμένουν ενεργοί (εκτός των 330 αγροτών που εγκαταλείπουν τη γη τους κάθε εβδομάδα στις ΗΠΑ, σύμφωνα με την Εθνική Αγροτική Στατιστική Υπηρεσία). Η εξαγωγή του παραδείγματος της «Πράσινης Επανάστασης» ανά τον κόσμο ήταν μια ευλογία για τους διεθνείς βιομήχανους των σπόρων και των αγροχημικών, που επωφελήθηκαν από την υπονόμευση μιας υγιούς, αειφόρου, εγχώριας γεωργίας και τη μετατροπή της σε μια κερδοφόρα επιχείρηση για το παγκόσμιο κεφάλαιο. Και όχι μόνο για το παγκόσμιο κεφάλαιο, αλλά και για τους εταιρικούς μάνατζερ. Για παράδειγμα πριν λίγους μήνες, σύμφωνα με το Reuters, ο διευθύνων σύμβουλος της Monsanto Hugh Grant θα κέρδιζε πάνω από 70 εκατομμύρια δολάρια αν η Bayer έπαιρνε την Monsanto. Τότε η Monsanto δήλωνε ότι ήταν ανοιχτή σε περαιτέρω διαπραγματεύσεις με την Bayer αφού απέρριψε την προσφορά των 62 δις δολαρίων. Άρα το άνοιγμα των μετοχών του Grant σήμαινε ότι είχε κίνητρο να κρατήσει μέχρι τη μέγιστη τιμή προσφοράς, πράγμα που θα ήταν προς το συμφέρον και των μετόχων αλλά και του ίδιου. Παρομοίως και άλλα υψηλόβαθμα στελέχη θα κέρδιζαν τεράστια οικονομικά οφέλη.

Τέτοιοι μάνατζερ ανήκουν στον παγκόσμιο αγροβιομηχανικό τομέα του οποίου οι μεγαλύτερες εταιρείες βαθμολογούνται μέσα στις 500 μεγαλύτερες παγκοσμίως του περιοδικού Fortune. Πρόκειται για υψηλούς παίκτες σε ένα γεοπολιτικό σύστημα ποαγκοσμιοποίησης της παραγωγής τροφής, ενώ ταυτόχρονα τα γιγαντιαία εταιρικά κέρδη συνδέονται άμεσα με την εξόντωση των μικρών αγροτών σε όλο τον κόσμο. Η επιβίωση των μικρών παραγωγών, που είναι το θεμέλιο για την παγκόσμια παραγωγή τροφής, είναι στην κόψη του ξυραφιού, καθώς τα χρέη έχουν γίνει γι αυτούς καθημερινότητα.

Εκτός όμως από τους μικρούς παραγωγούς, και οι καταναλωτές, και οι φορολογούμενοι, και το περιβάλλον φορτώνονται τα βάρη της κακής διατροφής, της κακής υγείας, του άδικου και στημένου εμπορίου, της περιβαλλοντικής καταστροφής, των μονοκαλλιεργειών και του περιορισμού της τροφικής και

διατητικής ποικιλίας, της καταστροφής των επαρχιακών κοινοτήτων, του υποβαθμισμένου εδάφους, της έλλειψης νερού, των καταστροφικών και απρόσφορων μοντέλων ανάπτυξης. Μια χούφτα ισχυρών και πολιτικά διαπλεκόμενων εταιριών καθορίζουν τι θα καλλιεργηθεί, πως θα καλλιεργηθεί, τι πρέπει να γίνει για να το καλλιεργήσουν, ποιοι θα το καλλιεργήσουν και τι θα φτάσει στο πιάτο μας. Και παρ' όλη την παραφιλολογία σχετικά με τα μεταλλαγμένα ότι είναι μόνο ένα μέρος από ένα ευρύτερο μίγμα πρακτικών γεωργίας σχεδιασμένο για να δώσει τροφή στην ανθρωπότητα, τα παραδοσιακά αγροτικά συστήματα από την Ινδία μέχρι την Αφρική ξεζουμίζονται καθώς ο εταιρικός ιμπεριαλισμός ξεκάθαρα αποκτά την κυριαρχία στην τροφή.

Θα πρέπει να ανησυχούμε πολύ για ένα σύστημα παραγωγής τροφής όταν ολοένα και περισσότερο κυριαρχείται από εταιρείες που έχουν ιστορία στο να διαχέουν στην αγορά ανθυγιεινά και περιβαλλοντικά επιμολυντικά προϊόντα, που εμπλέκονται σε δωροδοκίες, καλύψεις, πρακτικές μονοπωλίου, και σε υποθέσεις που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν σαν εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας.

Παρ' όλες τις δηλώσεις ότι η συγχώνευση της Monsanto με την Bayer θα είναι κάτι καλό για τους αγρότες και την ευρύτερη κοινωνία, περισσότερο θα είναι καλή για τους μετόχους και τα εταιρικά κέρδη, τα υποβοηθούμενα από το κράτος και τους φορολογούμενους. Τέτοιου είδους ηγεμονικής ρητορικής χρησιμοποιούνταν ανά τους αιώνες για να καλυφθεί η πραγματική φύση της ισχύος και των δικαιούχων της. Η συμφωνία Monsanto – Bayer είναι μια κίνηση στην ευρύτερη τάση συγχωνεύσεων που αναμένονται σε πολλούς τομείς του μονοπωλιακού καπιταλισμού ή των καρτέλ. Το επίκεντρο του προβλήματος είναι ότι η κεφαλαιο-εντατικοποιημένη γεωργία συνδέεται με ισχυρούς παίκτες με συμφέροντα στην επέκταση και διαίωνιση του νεοφιλελεύθερου οικονομικού μοντέλου τους.

«Έχουμε νομιμοποιήσει την παρακμή των οικογενειακών αγροκτημάτων, την αποσύνθεση των επαρχιακών κοινοτήτων, τη μόλυνση του περιβάλλοντος στην ύπαιθρο, την υποβάθμιση της

υγείας του εδάφους σαν να είναι κατι τέτοιο απαραίτητο...Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε σήμερα είναι οι συνέπειες των υπεράριθμων ανθρώπων... που επιδιώκουν τα στενά δικά τους συμφέροντα χωρίς να υπολογίζουν τις επιπτώσεις των πράξεών τους πάνω στην υπόλοιπη κοινωνία και στο μέλλον της ανθρωπότητας» Καθηγητής John Ikerd, «Υγιή Εδάφη, Υγιείς Άνθρωποι».

Πηγή/φωτογραφία: Colin Todhunter, theecologist.org

Μετάφραση: Συντακτική ομάδα solon.org.gr

Δημοσίευση κειμένου: 19 Σεπτεμβρίου 2016